

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงการสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา The Development of Creative Project-Based Instruction Model in Nakhonratchasima College

คงศักดิ์ สังฆมานนท์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงการสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา และ 2) ตรวจสอบผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงการสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้น วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งจำแนกเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทและการสร้างรูปแบบฯ ระยะที่ 2 การวิจัยและพัฒนารูปแบบฯ โดยการวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 1 และ ระยะที่ 3 การตรวจสอบผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 1 ได้แก่ นักศึกษาที่เรียนรายวิชา MED60201 ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับนักศึกษาบัณฑิตในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวนรวม 28 คน และ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 2 ได้แก่ นักศึกษาที่เรียนรายวิชา GDIP-512 ภาษาและวัฒนธรรมสำหรับครูในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวนรวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงการสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา 2) แบบสังเกตพฤติกรรม 3) แบบสอบถามความคิดเห็น และ 4) แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หมวดหมู่ข้อมูล

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงการสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา โดยมีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1.1) ภูมิหลังและความสำคัญ ที่เน้นถึงสภาพปัญหาคุณภาพผู้เรียนหรือบัณฑิตซึ่งตกต่ำลง และแนวทางยกระดับคุณภาพด้วยรูปแบบการเรียนการสอนฯ นี้ 1.2) วัตถุประสงค์ ที่เน้นถึงการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ เพื่อผู้สนใจนำไปใช้และศึกษาวิจัยต่อไป 1.3) หลักการ แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน ที่ประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการกระทำของดิวอี้ การเรียนรู้แบบร่วมมือของสลาวิน และการเรียนรู้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคมที่มุ่งส่งเสริมวัฒนธรรมและชุมชนแห่งการเรียนรู้ 1.4) กระบวนการเชิงกลยุทธ์ ที่เน้นใช้การเรียนการสอนแบบโครงการสร้างสรรค์บนฐานการวิจัยปฏิบัติการด้วยกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์สร้างสรรค์หรือโครงการสร้างสรรค์อื่นๆ และ 1.5) การนำไปใช้ ที่เน้นกลุ่มเป้าหมายระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เนื้อหาสาระใช้ได้ทุกสาขาวิชา และระบบสนับสนุนที่ใช้โครงสร้างทางสังคมแบบผู้เรียนเป็นสำคัญและบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.67$, S.D.=0.47) 2) ผลการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ ด้วยการวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 1 นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อประโยชน์ทางการเรียนรู้สร้างสรรค์ที่ได้รับในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.=0.84) และ 3) ผลการตรวจสอบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ ด้วยการวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 2 นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อประโยชน์ทางการเรียนรู้สร้างสรรค์ที่ได้รับในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.=0.85) เช่นเดียวกัน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ฯ วิทยาลัยนครราชสีมา

คำสำคัญ รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงการสร้างสรรค์, การเรียนรู้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคม

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop Creative Project-Based Instruction Model in Nakhonratchasima College and 2) to examine the results of using the developed model. The procedure used was qualitative and quantitative which classified into 3 phases, including Phase 1 To study the context and to construct the model, Phase 2 -To research and develop the model through Action Research Cycle 1, and Phase 3 -To examine the results of using the model through Action Research Cycle 2. The target group for Action Research Cycle 1 was 28 students who studied Language and Technology for Graduate Students in Semester 1 of Academic Year 2019 and the one for Action Research Cycle 2 was 30 students who studied Language and Culture for Teachers Course in Semester 1 of Academic Year 2019. The research instruments included 1) The Creative Project-Based Instruction Model in Nakhonratchasima College, 2) the behavior observation form, 3) the questionnaire, and 4) the interview form. The statistics used in analyzing data were frequency, mean, standard deviation, and typology.

The research results were concluded as follows. 1) The Creative Project-Based Instruction Model in Nakhonratchasima College which comprises 5 components, i.e. 1.1) the background and importance that emphasized the conditions of graduates' lowering quality and the guideline for upgrading it through this model, 1.2) the purposes which emphasized the model development for interested persons to apply and to do further research study, 1.3) the basic principles, thoughts, and theories that included Dewey's Learning by Doing Theory, Slavin's Cooperative Learning Theory, and Service Learning to promote learning culture and learning community through creative human library events, 1.4) the strategic process using Creative Project and Action Research-Based Instruction, and 1.5) the applications which emphasized (1) to be used in secondary education or higher education target groups, (2) to be used in all disciplines, (3) to use learner-centered social structure and friendly atmosphere for supporting system, was considered having a very good level quality ($\bar{X} = 4.67$, S.D.=0.47) by specialists. 2) From the results on research and development of the model in Action Research Cycle 1, most students were satisfied with learning advantages at much level ($\bar{X} = 3.98$, S.D.=0.84) and 3) From the results on the examination of the model in Action Research Cycle 2, most students had much level ($\bar{X} = 3.99$, S.D.=0.85) of satisfaction towards learning advantages as well.

Key words: The Creative Project-Based Instruction Model, Service Learning

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

1. ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาเป็นงานสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทด้านการศึกษาแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน เช่น ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ มหาสารคาม เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517 ความตอนหนึ่งว่า

"...การทำงานด้านการศึกษา นั้น ปัจจุบันนี้มีแนวความคิดและทฤษฎีทั้งเก่าและใหม่ สำหรับให้เลือกปฏิบัติอยู่มากมาย นักการศึกษาจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ วิจัยทฤษฎีเหล่านั้นอย่างละเอียด สุขุม และมีเหตุผล ให้เห็นส่วนที่เป็นประโยชน์และส่วนที่มีข้อประโยชน์ เพื่อเลือกเอาส่วนที่ถูกต้องนำมาประกอบกัน ใช้การให้ได้ผลอันสมบูรณ์ที่พึงประสงค์..." (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542)

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสถานการณ์ในปัจจุบัน โลกกำลังประสบปัญหาร้ายแรงนานาประการที่ส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติในโลก เช่น ปัญหาโรคร้ายแรง ปัญหาโลกร้อน ปัญหามลภาวะ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ปัญหาทางสังคม ปัญหาทางเศรษฐกิจ และปัญหาทางการเมืองการปกครอง ปัญหาเหล่านี้มีต้นเหตุสำคัญมาจากธรรมชาติและจากน้ำมือมนุษย์ หากไม่มีการแก้ไขอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเร่งด่วนโลกอาจจะประสบความหายนะเร็วกว่าที่คาดหมาย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยหลายชิ้น พบว่ามีการแสวงหาแนวทางที่หลากหลายอย่างกว้างขวางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แนวทางที่ทุกฝ่ายยอมรับว่าสำคัญและถูกต้องอย่างยิ่งยั้งคือ แนวทางแก้ไขด้วยระบบการศึกษา ซึ่งระบบการศึกษาที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากคือ การศึกษาศิลปศาสตร์(Liberal arts education) และการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์(Outcome-based education) ซึ่งคาดหวังว่าจะช่วยแก้ไขปัญหาคคุณภาพบัณฑิตที่ตกต่ำในสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก นั่นคือ บัณฑิตจำนวนมากมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะด้อยในสามด้าน คือ ความเป็นพลเมืองของโลกหรือความเป็นพลโลก(Global citizen) ความเป็นผู้มีความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ(Critical thinker) และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร(Information technology and communication) (Sangkhamanon. 2011)

ในต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากได้เริ่มหันมาเน้นแนวทางการยกระดับคุณภาพบัณฑิตกันมากผ่านโครงการการเรียนรู้จากบริการทางวิชาการแก่สังคม(Service learning project) กันมาก ซึ่งบัณฑิตจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ที่มีความหมายมากต่อพัฒนาตนเองและสังคม สำหรับในประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินการเรื่องยกระดับคุณภาพบัณฑิตผ่านโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคมอย่างจริงจังและแพร่หลายตั้งแต่ราวปี พ.ศ.2553 คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่อมาสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ก็มีการนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่พบการวิจัยด้านพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา “รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา” ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำโครงงานบริการทางวิชาการที่สร้างสรรค์บนฐานการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งคาดหวังว่าผู้เรียนจะได้รับองค์ความรู้สร้างสรรค์ ประสบการณ์ และแรงบันดาลใจที่มีความหมายต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสร้างสรรค์ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคม ให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนสืบไป

2. ความสำคัญของการวิจัย

2.1 ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา มีประโยชน์ต่ออาจารย์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาโดยทั่วไปทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ในการนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหรือเป็นบัณฑิตคุณภาพสร้างสรรค์ทั้งระหว่างการศึกษาและหลังจบการศึกษาไปแล้ว

2.2 ด้านการศึกษาวิจัยให้ก้าวหน้าต่อไป ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้สนใจ ได้แก่ นักวิจัยทางการเรียนการสอน ได้แนวทางในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในสถานศึกษาของตนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในปัจจุบันหรือบัณฑิตในอนาคตให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา
2. เพื่อตรวจสอบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา ในแง่ความพึงพอใจต่อประโยชน์ทางการเรียนรู้สร้างสรรค์ที่ได้รับ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา ตัวแปรตาม คือ ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา ได้แก่ ความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยต่อประโยชน์ทางการเรียนรู้สร้างสรรค์ที่ได้รับ

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 1 ได้แก่ นักศึกษาที่เรียนรายวิชาภาษาและเทคโนโลยีสำหรับนักศึกษาบัณฑิต ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวนรวม 28 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 2 ได้แก่ นักศึกษาที่เรียนรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมสำหรับครูในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวนรวม 30 คน

3. เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระในการวิจัยผ่านโครงงานสร้างสรรค์มีความแตกต่างกันตามความต้องการหรือความสนใจของกลุ่มเป้าหมายได้ เช่น ในการเรียนรู้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคม(Service learning) ด้วยกิจกรรมโครงงานห้องสมุดมนุษยสร้างสรรค์ (Creative Human Library Project) เนื้อหาสาระของหนังสือมีชีวิต (Living books) ควรมีความหลากหลายมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่โครงงานการฝึกอบรมแก่กลุ่มสนใจพิเศษเนื้อหาจำเป็นต้องเฉพาะเจาะจงหรือเฉพาะด้าน เช่นการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นทางอาชีพเรื่องการเพาะเห็ดฟาง เป็นต้น

4. เครื่องมือที่ใช้

4.1 รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา นี้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ 1) ภูมิหลังและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) หลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีพื้นฐาน 4) กระบวนการเชิงกลยุทธ์ 5) การนำไปใช้ โดยมีสาระสำคัญดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา

องค์ประกอบ	สาระ/ประเด็นสำคัญ	จุดเด่น
1) ภูมิหลังและความสำคัญ (Background and Importance)	1.1) ภูมิหลัง ผลการศึกษาวิจัยพบปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนหรือบัณฑิตที่ตกต่ำในสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก นั่นคือ บัณฑิตจำนวนมากมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะด้อยในด้านความเป็นพลโลก(Global citizen) ความเป็นผู้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ(Critical thinker) และความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร(Use of information and communication technology) และแนวทางแก้ไขที่พึงประสงค์คือการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์(Outcome-based education)ผ่านกระบวนการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์นี้ 1.2) ความสำคัญ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้แนวทางการยกระดับคุณภาพบัณฑิตผ่านกระบวนการทำโครงงานสร้างสรรค์ซึ่งบัณฑิตจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ และแรงบันดาลใจที่มีความหมายมากต่อพัฒนาตนเองและสังคมในศตวรรษที่ 21 สืบไป	ผลลัพธ์ของผู้เรียนผ่านรูปแบบการเรียนการสอนนี้คือจะมีคุณลักษณะเป็นผู้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น
2) วัตถุประสงค์ (Purposes)	2.1) เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสร้างสรรค์ 2.2) เพื่อเป็นแนวทางให้นักวิจัยหรือนักวิชาการผู้สนใจนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ให้ก้าวหน้าต่อไป	ผู้สนใจได้แนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ และนักวิจัยได้แนวทางในการการศึกษาวิจัยให้ก้าวหน้าต่อไป
3) หลัก แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน (Basic principles, thoughts and theories)	3.1) ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการกระทำของดิวอี้ (Dewey's Learning by Doing Theory) โดยกำหนดให้นักศึกษาทำโครงงานสร้างสรรค์ด้วยการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน 1 โครงงานโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 3.2) การเรียนรู้แบบร่วมมือของสลาบิน (Slavin's Cooperative Learning Theory) โดยกำหนดให้นักศึกษาทำงานแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3-4 คน (Slavin, 1995) 3.3) การเรียนรู้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคม (Service Learning) ที่มุ่งส่งเสริมวัฒนธรรมและชุมชนแห่ง	มีการบูรณาการหลักแนวคิด และทฤษฎีที่มีความหมายต่อการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการกระทำของดิวอี้ การเรียนรู้แบบร่วมมือของสลาบิน และการเรียนรู้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคมที่มุ่งส่งเสริมวัฒนธรรมและ

องค์ประกอบ	สาระ/ประเด็นสำคัญ	จุดเด่น
	การเรียนรู้	ชุมชนแห่งการเรียนรู้
4) กระบวนการเชิงกลยุทธ์ (Strategic process)	4.1) ขั้นวางแผน-เตรียม(Plan - prepare) ได้แก่ การเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจการทำโครงการสร้างสรรค์ในการบริการทางวิชาการที่สร้างสรรค์แก่ชุมชน, การเขียน-นำเสนอโครงการ การเตรียมเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ และการเตรียมสถานที่จัดกิจกรรม 4.2) ขั้นปฏิบัติ-สร้างสรรค์(Act-create) ได้แก่ การปฏิบัติ-สร้างสรรค์งานตามแผนปฏิบัติการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการของโครงการ 4.3) ขั้นสังเกต-ประเมิน(Observe-assess) ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมและประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการในระหว่างการจัดกิจกรรมตามโครงการ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และประเมินผลผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยหลังการจัดกิจกรรม โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 4.4) ขั้นสะท้อนผล-ปรับปรุง(Reflect-revise) ได้แก่ การสะท้อนผลสำเร็จและปัญหาในการจัดกิจกรรม แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบ (คงศักดิ์ สังฆมานนท์, 2562 ปรับปรุงจาก Kemmis and McTaggart, 1990)	การทำโครงการสร้างสรรค์บนฐานการวิจัยปฏิบัติการจะช่วยให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning) และ แรงบันดาลใจ (Inspiration) ต่อ การพัฒนาตนเองและชุมชนให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนสืบไป
5) การนำไปใช้ (Application)	5.1) ระดับการศึกษาที่เหมาะสม คือการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา 5.2) เนื้อหาสาระที่เหมาะสม คือทุกขอบเขตสาขาวิชา 5.3) ระบบสนับสนุนที่ดี คือโครงสร้างทางสังคมในการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ(Learner-centered) บรรยากาศเป็นกัลยาณมิตร(Friendly atmosphere) และการสนับสนุนโดยประกาศเป็นนโยบายของการบริหารสถานศึกษา	มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรองรับว่าสามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ระเบียบจันทา, 2554 และสวัสดิ์จันทา, 2554)

4.2 แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนและผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการสร้างสรรค์

4.3 แบบสอบถาม เรื่อง ความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงการสร้างสรรค์

4.4 แบบสัมภาษณ์ เรื่อง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อรูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ(Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์หมวดหมู่ข้อมูล (Typology Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัยนครราชสีมา

รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ 1) ภูมิหลังและความสำคัญ (Background and Importance) 2) วัตถุประสงค์ (Purposes) 3) หลัก แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน (Basic principles, thoughts and theories) 4) กระบวนการเชิงกลยุทธ์ (Strategic process) และ 5) การนำไปใช้ (Application) ดังตารางที่ 1 ข้างบน

1.2 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการเรียนการสอนฯ

จากการวิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 คนต่อรูปแบบการเรียนการสอนฯสรุปได้ว่า ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนฯซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบนั้นอยู่ที่ระดับดีมาก โดยแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ ภูมิหลังและความสำคัญ วัตถุประสงค์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน กระบวนการเชิงกลยุทธ์ และการนำไปใช้ ทุกองค์ประกอบมีคุณภาพในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.67, S.D.=0.47$)

2. ผลการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 1

2.1 สรุปผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการในวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 1

พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ ตอนที่ 4 ขึ้นสะท้อนและปรับปรุง สูงที่สุดในระดับมาก เฉลี่ย 3.98 รองลงมา ได้แก่ ตอนที่ 2 ขึ้นปฏิบัติ ซึ่งเท่ากับตอนที่ 3 ขึ้นสังเกตและประเมิน อยู่ในระดับมาก คือ เฉลี่ย 3.93 และตอนที่ 1 ขึ้นวางแผนและเตรียม อยู่ในระดับต่ำสุด คือ ในระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.48

2.2 สรุปผลจากแบบสอบถามความคิดเห็น ในวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 1

กลุ่มเป้าหมายในวงจรที่ 1 ร้อยละ 100 มีความคิดเห็นต่อภาพรวมกิจกรรมโครงการห้องสมุดมนุษย์สร้างสรรค์ในรูปแบบการเรียนการสอนฯในระดับมาก โดยความเห็นในแต่ละด้าน ได้แก่ คุณค่าของโครงการกิจกรรมนี้ต่อการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน/สังคม, ประโยชน์ทางการเรียนรู้สร้างสรรค์และแรงบันดาลใจที่ได้รับจากโครงการนี้, การจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในอนาคต อยู่ในระดับมาก

2.3 สรุปผลจากแบบสัมภาษณ์ ในวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 1

ประเด็นที่ 1 ความประทับใจในประโยชน์ที่ได้รับ มีประโยชน์มาก ได้ความรู้ใหม่ๆ เป็นกิจกรรมที่แปลกอยากเป็นหนังสือมีชีวิตอีกเนื่องจากได้ทำบุญโดยการให้ความรู้แก่คนอื่น ประเด็นที่ 2 สิ่งที่ต้องปรับปรุง สถานที่จัดค้บแคบ เวลาที่จัดน้อย หนังสือมีขีวติ่น้อย ประเด็นที่ 3 ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ควรเพิ่มเวลาและหนังสือมีชีวิตให้มากขึ้น อยากให้จัดบ่อยๆ และเชิญ

สาขาอื่นๆ เข้าร่วมด้วย

3. ผลการตรวจสอบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยวิจัยปฏิบัติการ วงจรที่ 2

3.1 สรุปผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการในวิจัยปฏิบัติการวงจรที่ 2

พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ที่ระดับมากทุกตอน โดยตอนที่ 2 ขึ้นปฏิบัติเฉลี่ย เท่ากับตอนที่ 3 ขึ้นสังเกตและประเมิน เฉลี่ย 4.33 รองลงมา ได้แก่ ตอนที่ 4 ขึ้นสะท้อนและปรับปรุงผล เฉลี่ย 4.14 และตอนที่ 1 ขึ้นวางแผนและเตรียม อยู่ที่ระดับต่ำสุด เฉลี่ย 4.05

3.2 สรุปผลจากแบบสอบถามความคิดเห็น ในวิจัยปฏิบัติการวงจรที่ 2

กลุ่มเป้าหมายในวงจรที่ 2 ร้อยละ 100 มีความคิดเห็นต่อภาพรวมกิจกรรมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการด้วยการวิจัยกับการบริการทางวิชาการอยู่ที่ระดับมาก ทั้งนี้ความเห็นในแต่ละด้าน ได้แก่ คุณค่าของโครงการกิจกรรมนี้ต่อการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน/สังคม, ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการผ่านกิจกรรมห้องสมุดมนุษยหลังเข้าร่วมโครงการนี้, ประโยชน์ทางการเรียนรู้และแรงบันดาลใจที่ได้รับจากโครงการนี้ และการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในอนาคต อยู่ที่ระดับมาก

3.3 สรุปผลจากแบบสัมภาษณ์ ในวิจัยปฏิบัติการวงจรที่ 2

ประเด็นที่ 1 ความประทับใจในประโยชน์ที่ได้รับ มีประโยชน์มาก ได้ความรู้ใหม่ๆ เป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่น่าสนใจ อยากเป็นหนังสือมีชีวิตอีกเนื่องจากได้ทำบุญโดยการให้ความรู้แก่คนอื่น ประเด็นที่ 2 สิ่งที่ต้องปรับปรุง สถานที่จัดคับแคบ เวลาที่จัดน้อย หนังสือมีชีวิตน้อย ประเด็นที่ 3 ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ควรเพิ่มเวลาและหนังสือมีชีวิตให้มากขึ้น โดยมีประชาสัมพันธ์เชิญชวนสาขาอื่นๆ/ประชาชนภายนอกเข้าร่วมด้วย

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนา - การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนฐานโครงงานสร้างสรรค์ในวิทยาลัย

นครราชสีมา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ ระยะที่ 1 กับการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ ระยะที่ 2 ด้วยการวิจัยปฏิบัติการในวงจรที่ 1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยขออภิปรายผล 2 ประเด็น คือ

1.1 ผลสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ จากสรุปผลการวิจัยที่ชี้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนฯ นี้มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก กล่าวได้ว่ามาจากการที่รูปแบบการเรียนการสอนฯ นี้มีคุณลักษณะสำคัญคือการยึดถือและใช้การเรียนการสอนแบบโครงงานสร้างสรรค์บนฐานการวิจัยปฏิบัติการ โครงสร้างทางสังคมแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศแบบกัลยาณมิตรและการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดทำโครงงานสร้างสรรค์ที่เน้นการเรียนรู้จากการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ประกอบกับการมุ่งสร้างเสริมวัฒนธรรมและสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงจูงใจให้นักศึกษาผู้เรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะจากการสังเกตพฤติกรรมที่พบว่าผู้ร่วมโครงการส่วนใหญ่ซึ่งมีรอยยิ้มและเสียงหัวเราะจากความพึงพอใจและความสุขใจที่ได้รับจากการได้ถ่ายทอดความรู้ในตนในฐานะหนังสือมีชีวิตแก่ผู้สนใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องการใช้โครงงานการเรียนรู้อิงจากการบริการวิชาการแก่สังคม(Service learning) ด้วยกิจกรรมห้องสมุดมนุษยซึ่งเป็นการสร้างเสริมวัฒนธรรมและชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของคังคักดี สังฆมานนท์ (2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561) ระเบียบ จันทา (2554) และ สวัสดิ์ จันทา (2554) ที่พบว่ากลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อประโยชน์ทางการเรียนรู้ที่ได้รับในระดับมาก

1.2 ข้อจำกัดที่พบ จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการหลายคนชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดหลายประการ เช่น เวลาที่น้อยสำหรับการจัดกิจกรรมซึ่งมีประมาณ 2 ชั่วโมง จำนวนหนังสือมีชีวิตที่ไม่หลากหลายและไม่มากพอกับความต้องการ รวมถึงสถานที่ซึ่งค่อนข้างคับแคบ นับว่าเป็นข้อมูลสำคัญในการนำไปใช้พัฒนาการจัดในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

2. ผลการตรวจสอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ด้วยการวิจัยปฏิบัติการในวงจรถัดไป

ผู้วิจัยขอเสนอ 3 ประเด็น คือ

2.1 ผลสำเร็จของการตรวจสอบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ จากสรุปผลการวิจัยที่ชี้ว่าการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ นี้มีคุณภาพอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับผลการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยวิจัยปฏิบัติการในวงจรถัดไป 1 และสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องการใช้โครงการการเรียนรู้จากการบริการวิชาการแก่สังคมด้วยกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์สร้างสรรค์ซึ่งเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเรียนรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ของคณาจารย์ (2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561) ระเบียบ จันทา (2554) และ สวัสดิ์ จันทา (2554) เช่นเดียวกัน

2.2 ผลทางส่งเสริมวัฒนธรรมและชุมชนแห่งการเรียนรู้ จากการสังเกตพฤติกรรม การสอบถาม และการสัมภาษณ์ แล้วพบว่ากลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมโครงการวิจัยทั้งในระยะเวลาที่ 2 ในการวิจัยปฏิบัติการ วงจรถัดไป 1 และ ระยะเวลาที่ 3 ในการวิจัยปฏิบัติการ วงจรถัดไป 2 ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อประโยชน์ทางการเรียนรู้ที่ได้รับจากโครงการในระดับดีมาก กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมทางการเรียนรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นแล้วในวิทยาลัยนครราชสีมาอย่างมีประสิทธิภาพและน่าพึงพอใจมาก ดังภาพที่ 1 และ ภาพที่ 2

ภาพที่ 1 สรุปผลโครงการในวงจรถัดไป 1

ภาพที่ 2 สรุปผลโครงการในวงจรถัดไป 2

2.3 ข้อจำกัด จากการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทั้งจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้เข้าร่วมโครงการหลายคนชี้ให้เห็นข้อจำกัดหลายประการเช่นเดียวกับระยะเวลาที่ 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรจัดโครงการสร้างสรรค์ในรูปแบบการเรียนการสอนฯ ให้มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสม คือ ตรงตามความสนใจของผู้สนใจ ได้แก่ เนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกสาขาอาชีพหรือวิชาชีพที่ผู้สนใจใฝ่รู้ ต้องการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์จริง หากเป็นโครงการหรือโครงการกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ ควรมีจำนวนหนังสือมีชีวิตตั้งแต่ 20-30 รายการขึ้นไปเพื่อให้มีความหลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรจัดโครงการสร้างสรรค์ในรูปแบบการเรียนการสอนฯ ให้มีเวลาที่เหมาะสม คือ เวลาที่ผู้มีจิตอาสาเป็นหนังสือมีชีวิตและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมสะดวก ได้แก่ ตอนพักกลางวัน ตอนเย็นหลังเลิกเรียนหรืองานประจำ และวันหยุดสุดสัปดาห์ สำหรับระยะเวลาควรเป็น 3 ชั่วโมงขึ้นไป

1.2 ควรจัดโครงการสร้างสรรค์ในรูปแบบการเรียนการสอนฯ ให้มีสถานที่ที่เหมาะสม คือ สถานที่ซึ่งผู้คนจำนวนมากสามารถเข้าร่วมได้สะดวก ได้แก่ ห้อง/ลานอเนกประสงค์ ห้องประชุม มุมหนึ่งของห้องสมุด ศาลาการเปรียญของวัด ศาลาประชาคมของหมู่บ้าน เป็นต้น

1.4 ควรจัดโครงการสร้างสรรค์ในรูปแบบการเรียนการสอนฯ ให้มีรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม คือ ควรจัดทำเป็นโครงการสร้างสรรค์บนฐานการวิจัยปฏิบัติการเนื่องจากธรรมชาติของการบริการทางวิชาการเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจหรือระยะสั้น เมื่อจบโครงการแล้วจะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ผู้ที่สนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาในรูปแบบการเรียนการสอนฯ ต่อไปด้วยโครงการกิจกรรมห้องสมุดมนุษยศาสตร์ ควรทำการสำรวจความต้องการหรือความสนใจของกลุ่มเป้าหมายก่อนจัดกิจกรรม เพื่อจะได้จัดบริการหนังสือมีชีวิตสร้างสรรค์ได้ตรงตามความต้องการของผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ

2.2 ผู้สนใจควรมุ่งศึกษาในประเด็นคุณภาพและผลของการสร้างเสริมวัฒนธรรมและชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลด้านการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.3 เนื้อหาของการศึกษาวิจัยในการบริการทางวิชาการด้วยโครงการกิจกรรมห้องสมุดมนุษยศาสตร์ ผู้สนใจควรทดลองจัดเฉพาะกลุ่มสนใจ เช่น กลุ่มวิทยาศาสตร์การแพทย์ กลุ่มแพทย์แผนจีน กลุ่มแพทย์แผนไทย กลุ่มสาธารณสุขศาสตร์ กลุ่มนิติศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ หรือกลุ่มบริหารธุรกิจ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). **จอมปราชญ์นักการศึกษา: สังเคราะห์วิเคราะห์และ ประยุกต์แนวพระราชดำริสด้านการศึกษาและการพัฒนาคน**. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- คงศักดิ์ สังฆมานนท์. (2554). **ผลของการใช้โครงการการเรียนรู้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคม (Service Learning Project) ด้วยกิจกรรมห้องสมุดมนุษย (Human Library) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปี 2554**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- _____. (2555). **ผลของการใช้โครงการการเรียนรู้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคม(Service Learning Project) ด้วยกิจกรรมห้องสมุดมนุษย (Human Library) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปี 2555**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- _____. (2556). **ผลของการใช้โครงการการเรียนรู้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคม (Service Learning Project) ด้วยกิจกรรมห้องสมุดมนุษย (Human Library) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปี 2556**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- _____. (2557). **ผลการจัดห้องสมุดมนุษย (Human Library) ในวิทยาลัยนครราชสีมา นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา**.
- _____. (2558). **ผลการจัดห้องสมุดมนุษย (Human Library) ในวิทยาลัยนครราชสีมา นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา**.

The 7th National Conference
Nakhonratchasima College

วันเสาร์ที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ.2563

- _____. (2559). ผลการจัดห้องสมุดมนุษย์ (Human Library) ในวิทยาลัยนครราชสีมา นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- _____. (2560). ผลการจัดห้องสมุดมนุษย์ (Human Library) ในวิทยาลัยนครราชสีมา นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- _____. (2561). ผลการจัดห้องสมุดมนุษย์สร้างสรรค์ (Creative Human Library) ในวิทยาลัยนครราชสีมา นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- _____. (2562). “วิธีการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์” ใน เอกสารคำสอน MED61208 การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน. นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ระเปียบ จันทา. (2554). ผลการจัดกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ในโรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2554. นครราชสีมา : โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์.
- สวัสดี จันทา. (2554). ผลการจัดกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ในโรงเรียนพระทองคำวิทยา เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2554. นครราชสีมา : โรงเรียนพระทองคำวิทยา.
- Sangkhamanon, Khongsak. (2011). Some Lessons Learned from the 5th Thailand-U.S. Education Roundtable, Assumption University Bangna, March 29-30, 2011.
- Slavin, R.E. (1995). Cooperative Learning Theory, Research and Practice. Boston: Allyn and Bacon.